

REMISSYTTRANDE

2025-03-25

JURIDISKA PERSONERS FÖRVARV AV LANTBRUKSEGENDOM GENOM TESTAMENTE (SOU 2024:73)

Den första lagen om förbud mot att bolag förvärvar bondeägd jord kom 1906 och gällde i Norrland och Dalarna. Den utvidgades 1925 till att gälla hela riket. Lagstiftningen har setts över ett antal gånger sedan 1925. Den nuvarande lagen är från 1979. Nu har 2023 års jordförvärvsutredning sett över lagstiftningen igen.

I ett delbetänkande har utredningen föreslagit en utvidgning av förvärvstillståndet för juridiska personer som förvärvar mark genom testamente. Ett kryphål som funnits länge och som samtliga länsstyrelser varnat för även om utredningen inte kunnat belägga något missbruk av kryphålet.

Avsikten med förslaget är dock inte att förändra balansen i markägandet mellan fysiska och juridiska personer utan att förbättra förutsättningarna för aktivt brukande av jordbruksmark och därmed också för sysselsättning och bosättning på landsbygden.

I direktiven nämns också följande balanserande förslag som utredningen ska titta på: 1. bedöma om investeringsintensiva jordbruksföretag som bedrivs i aktiebolagsform bör kunna ges tillstånd att förvärva viss jordbruksmark och 2. analysera och anpassa bestämmelserna om tillstånd till förvärv av lantbruksegendom i glesbygd till dagens förhållanden. Den omständigheten att utredningen inte tagit ställning till de balanserade förslagen som återstår, innebär svårigheter att fullt ut ta ställning även till förslagen i delbetänkandet.

Det kan påpekas att remissvaren på delbetänkandet ska ha inkommit till regeringskansliet senast den 26 mars 2025 och att slutbetänkandet ska lämnas senast den 30 april 2025. Med ett senare datum för remissvaren hade även beaktande av utredningens förslag kunnat ske, detta även om utredningstiden förlängts till den 27 juni 2025.

Fyrklövern ekonomi och juridik AB är en ganska stor rådgivare inom främst lantbrukssektorn med över 100 rådgivare. Vi har främst redovisnings- och skatteuppdrag samt uppdrag inom generationsskifte. Vår rådgivningsverksamhet gäller såväl de som bedriver enskild näringsverksamhet som de som bedriver sin näringsverksamhet genom aktiebolag.

Mot denna bakgrund anser vi att mycket talar för att förslagen i delbetänkandet ska genomföras eftersom det kryphål som finns idag då kan täppas igen, detta trots att något missbruk inte kunnat beläggas.

Som utredningen kunnat konstatera känner dock rådgivare till möjligheten varför utnyttjandet kan förutsättas öka. Utredningen konstaterar att det finns ett ekonomiskt intresse att överföra, i första hand, skogsfastigheter från enskilt ägande till juridisk person. Intresset består i att en skogsfastighet som ägs av ett aktiebolag kan vara upp till 30 procent mer värd än om samma fastighet ägs av enskild person. Det finns en efterfrågan av lantbruksegendomar som investeringsobjekt.

Ett positivt svar på delbetänkandets förslag förutsätter dock att utredningen även föreslår lättnader i förvärv av jordbruksmark för de investeringsintensiva jordbruksföretag som bedrivs i aktiebolagsform. Då först kan säkerställas att dagens neutralitet mellan de som äger lantbruk via aktiebolag upprätthålls vilket är viktigt för att säkerställa en mångfald av olika brukningsmetoder i jord- och skogsbruket. Först då kan dessutom konstateras att förutsättningarna för aktivt brukande av jordbruksmark förbättrats och därmed också förbättrats för sysselsättning och bosättning på landsbygden. De investeringsintensiva jordbruksföretagen har en avgörande betydelse för att upprätthålla och utöka primärproduktionen och därmed Sveriges förutsättningar till ökad självförsörjning.

Vi tillstyrker därför, med denna reservering, utredningens förslag om att lagen ska gälla också då en juridisk person förvärvar lantbruksegendom genom testamente. Att inkludera överföring via testamente i jordförvärvslagen bidrar till lagens syfte, att bevara ägarbalansen mellan juridiska personer och enskilt ägande.

Det kan dock övervägas ett särskilt undantag för ideella organisationer för att säkerställa att testators vilja blir gällande fullt ut. Detta undantag får man sedan följa upp för att undvika missbruk.

Vi tillstyrker också utredningens tilläggsförslag om att tillstånd ska krävas när juridisk person förvärvar lantbruksegendom från Allmänna arvsfonden. Även detta förslag bidrar till att ägarbalansen kan behållas.

Däremot delar vi inte utredningens uppfattning att det saknas behov av övergångsregler. Vi menar att det bör framgå att de nya bestämmelserna ska tillämpas i ärenden med förvärvsdatum från och med ikraftträdandet. Vid testamente i form av legat bör förvärvsdatum genom direkt lagreglering vara datum för upprättande av utgivandehandling efter testamentets lagakraftvinnande. Vid testamente vid arvsskifte bör förvärvsdatum genom direkt lagreglering vara vid upprättande av arvsskifte efter testamentets lagakraftvinnande. Saknas det tydliga övergångsregler finns risk för mångåriga domstolsprocesser.

Fyrklövern ekonomi och juridik AB har också uppmärksammat att det är angeläget att följande förslag genomförs för det svenska lantbruket. Vi tar oss friheten att lyfta dessa förslag trots att de inte omfattas av förslagen i delbetänkandet.

Det är angeläget att, för att öka möjligheterna för det svenska lantbruket att kunna öka självförsörjningsgraden, att återigen överväga införandet av ett så kallat jordbruksavdrag (SOU 2021:67). Angelägenhetsgraden i att öka den svenska självförsörjningsgraden bör,

enligt vår uppfattning, motivera en sådan ordning i det svenska inkomstskattesystemet. Se också KSLA:s 2030-kommittés rapport "Jordbrukets lönsamhetsproblem". Det nya jordbruksavdraget bör utredas av Finansdepartementet och uppdraget bör tydliggöras genom direktiven. Den nivå på avdraget som föreslås i betänkandet, 7 procent, har anpassats för att motsvara slopad återbetalning av dieselskatt. Ett ännu högre avdrag förstärker lantbrukarens lönsamhet ytterligare.

Det är också angeläget att regeringen genomför ett utredningsuppdrag för generationsskiften för de lantbrukare som bedriver sin verksamhet som enskild näringsverksamhet. Dagens regler för överlåtelser av sparad räntefördelning, övergångspost, ersättningsfond, periodiseringsfond, expansionsfond och skogskonto bör harmoniseras om det är möjligt. Utredningsuppdraget bör också innefatta möjligheterna att överföra underskottsavdrag, framtida återbeskogning och fordringar på betalningsplan. Att harmonisera överlåtelserreglerna för dessa instrument skulle vara ett stort och positivt sätt att underlätta reglerna för generationsskiften.

Ytterligare ett angeläget förslag är att åstadkomma en ökad neutralitet mellan beskattningen av företagsformerna. Detta skulle kunna åstadkommas genom att ordningen på räntefördelning och avsättning till och återföring från periodiseringsfond och expansionsfond ändras så att dessa moment görs före räntefördelningen.

Lars Bjerke
VD

Karl Ehrengren
Ansvarig för företaget skattegrupp

Urban Rydin, Skattechef